

3. Зоріна М. О. До проблеми визначення актуальності й особливостей формування культури безпеки життєдіяльності/ М.О. Зоріна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2010. – №8. – С. 149–153.

*Денисюк І.В., Ковтун Х.І.
м. Харків, Україна*

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ НА УРОКАХ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

*Мовна культура – це живодайний корінь культури
розумової, усього розумового виховання
В. Сухомлинський*

У шкільному навчанні мова є важливим засобом виховання учнів та основою набуття знань. Чим краще учні оволодіють усною та писемною мовою, тим успішнішою буде їх навчальна діяльність. Саме через мовлення реалізується первинна для мови функція спілкування, без якої неможливе саме існування мови.

Робота з розвитку мовленнєвих компетентностей школяра нерозривно пов'язана з розвитком мислення. Ось чому, навчаючи дитину мислити, навчаємо правильно й чітко висловлювати свої думки.

Переорієнтація суспільства на розвиток людини та її особистісних і культурних рис, зміна суспільної свідомості щодо ставлення до освітньої сфери, а також мовна політика України – зумовлює якісно нові вимоги до процесу вивчення державної української мови у загальноосвітніх навчальних закладах. Мовні знання виробляються і закріплюються в суспільній практиці. Що багатша ця практика, то більша потреба в оволодінні новими словами, в мистецтві переконання словом, в естетичній освіті й самоосвіті.

Проблема формування мовленнєвої компетентності особистості стала досить актуальною.

Актуальність статті: уроки зв'язного мовлення мають чітку спрямованість на розвиток комунікативних якостей мовленнєвої діяльності учнів. Чинники, що впливають на процес формування культуромовної компетентності, є належна граматична та стилістична підготовка мовця, обізнаність із культурними традиціями, етичними прави-

лами та національними уявленнями про красу мови свого народу, уміння гнучко поводитися у ситуації спілкування та мовна освіта і загальна освіченість мовця.

Мовленнєва компетенція – це вміння адекватно й доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати точку зору, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні так і позамовні (міміка, жести, рух) та інтонаційні засоби виразності мовлення, співвіднести мовні засоби з цілями й умовами спілкування.

Визначальною метою вивчення української мови, з огляду на політичну ситуацію у нашій країні, є формування національно свідомої, духовно багатой мовної особистості, яка буде відроджувати, підтримувати, поширювати і нести національну ідею по всьому світу. Така людина буде володіти вміннями та навичками для вільного і доцільного користування засобами мови, а саме: її стилями, типами, жанрами у видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо). Це забезпечить належний рівень комунікативної компетенції.

Сучасна концепція освіти вимагає від учителя української мови чітку вимогу: сприяти формуванню національно-мовної особистості, яка володіє свідомим ставленням до мови, розвиненим мовленням, мисленням та інтелектом. Освітні програми рекомендують використання комунікативного, лінгвістично-культурологічного й особистісного підходів до вивчення дітьми української мови.

Комунікативний підхід у методиці викладання мови допомагає вчителю реалізувати ціннісний, розвивальний і виховний аспекти української мови, як навчального предмета, оскільки завдання комунікативного характеру сприяють засвоєнню учнями певних завдань, а також формують у них уміння та навички контролювати власне мовлення.

Одним із головних видів комунікативних вправ під час вивчення мови є рольова гра, що використовується для відображення побутових ситуацій. Мовленнєво-ігрова діяльність – двокомпонентний підхід, основою якого є розвиток мовлення засобами гри.

Тут будуть корисними завдання та вправи, що вчать урізноманітнювати лексику, інтонаційне забарвлення мовлення, використовувати невербальні засоби в різних ситуаціях спілкування.

Удосконалення розвитку зв'язного мовлення спонукає дитину навчатися обмінюватися інформацією, вислуховувати іншого, не перебиваючи, брати до уваги повідомлене, налагоджувати взаємодію. Важливо під час роботи над комунікативними навичками зосередити увагу на цінуванні партнера зі спілкуванню. Також важливим є робота над

фонетичною, лексичною та граматичною компетенціями. Завдання вчителя полягає у виробленні в учнів правильно та чітко вимовляти звуки, помічати помилки у власній звуковимові. Ця робота сприяє правильному і доцільному використанню у мовленні різноманітних значень слів залежно від мети висловлювання та ситуації мовлення, вмінню користуватися синонімами, антонімами, омонімами.

Фразеологічні звороти та елементи усної народної творчості у мовленні є показником ерудиції та багатогранності особистості, тому вчитель має навчити правильно вживати граматичні категорії, синтаксично правильно будувати як прості, так і складні речення. Учень повинен оволодіти навичками корекції та самокорекції мовлення.

Поняття мовленнєвої компетенції широко розкривається у вміннях учня володіти мовою, легко й невимушено починати діалог, а також підтримувати розмову залежно від ситуації. Учні мають навчитися доречно застосовувати мовленнєві та немовленнєві засоби, регулювати силу голосу, темп мовлення та використовувати засоби інтонаційної виразності. До того важливо, щоб вчитель навчив правильно висловлювати думку: чітко, логічно, образно, переконливо.

Формування комунікативної компетентності слугують і уроки виразного читання. Вони привчають бачити і розуміти аудиторію. Виразне читання вимагає тісного зв'язку між виконавцем і слухачем.

За сучасних потреб мовленнєва діяльність – основа мовної освіти. Тому на навчальних заняттях важливо створити таку психологічну атмосферу між учителем та учнем, що сприятиме інтересу до навчання, викликатиме готовність до сприймання та засвоєння предмета. Навчально-виховний процес потрібно спрямувати а відношення учня як цікавого співрозмовника і неповторної особистості.

Важливу роль відіграє також мовна атмосфера на уроці. Значною мірою її створює й мовний матеріал, який має бути цікавим, не надто складним для сприйняття, стимулюючий до співпереживання, розвивав виразність та красу рідної мови, був насичений яскравими граматичними формами та синтаксичними конструкціями.

Підсумовуючи все вищесказане можна сформувати мовленнєві компетенції учнів на уроках зв'язного мовлення.

Список літератури:

1. Ганна Лещенко Компендіум основних методичних понять: Стилий виклад засад формування комунікативної україномовної компетенції// Українська мова і література в школі, 2009, № 5.

2. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І. Пентилук: Підручник для студентів філологів.- К.: Ленвіт, 2000.- 264 с.

3. А.В. Нікітіна Педагогічний дискурс учителя словесника: Монографія.- К.: Ленвіт, 2013.-338с.

4. М. Никоненко Мовленнєві компетентності учнів // Відкритий

5. Розвиток педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: монографія/В.В. Сидоренко.- Донецьк: Каштан, 2012.- 492 с.

6. О.Н. Хорошковська Теоретико-методичні засади навчання української мови і мовлення у школах I ступеня з мовами викладання національних меншин України. К.: Педагогічна думка, 2013.- 160 с.

*Дольская О.А.
г.Харьков, Украина*

ИДЕИ РЕФОРМЫ ОБРАЗОВАНИЯ: ПАРАЛЛЕЛЬНОЕ ПРОЧТЕНИЕ

Идея реформирования образования – центральная для всех стран, которые устремляются вперед и видят в образовании фундамент будущего развития всего государства. Нам бы хотелось поднять проблему поиска тех самых идей, которые и становились тем краеугольным камнем всех возможных трансформаций. Мы будем сравнивать две ситуации: идея реформирования образования в XVII веке и идея современного государства, которое ищет возможные варианты идеи образования в XXI веке.

Мне бы хотелось на примере реформаторских движений какльвинистской ветви – пуритан, показать связь философии и науки с образованием, в частности становление и формирование классической парадигмы образования. В центре моего внимания – XVII в., который стал поворотным в истории образования и педагогической традиции, философия Бекона и Локка.

Бекон выступал вдохновителем формирования нового контекста реформации, формирования новой ментальности, нового спектра познавательно-научных отношений, нового габитуса мира, и нового содержания образования. Локк предложил метод, который до сих пор доминирует в классической парадигме образования. Фундаментом, ко-